

OKUL YÖNETİCİLERİ VE ÖĞRETMENLERDE AZİM VE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIĞIN ROLÜ

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Ali SONKUR¹

¹ Doktora Öğrencisi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Gaziantep, TÜRKİYE, alisonkur02@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9651-8231.

Geliş Tarihi: 20.01.2020 Kabul Tarihi: 26.01.2021 DOI: 10.37669/milliegitim.677847

Öz: Bir öğrencinin eğitim hayatında önemli bir role sahip olan öğretmenlik mesleği insan hayatını etkileyen mesleklerden biridir. Belirli bir eğitim aldıktan sonra devlet okulu veya özel bir okulda göreve başlayan öğretmenler çalıştıkları okulda üstlendikleri göreve göre yönetici veya öğretmen olarak sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflandırma için devlet okullarında resmi olarak yapılan sınavlar göz önünde bulundurulurken özel okullarda çalışan öğretmenin performansı dikkate alınmaktadır. Bu performansı etkileyen faktörler arasında azim (grit) ve psikolojik sağlamlığın (resiliens) yer aldığı düşünülmektedir. Bu bakımdan, bu araştırmanın amacı; azim ve psikolojik sağlamlığın okullarda yönetici ve öğretmen olarak çalışan öğretmenleri, öğretmen olarak çalışma referans alınarak, doğru sınıflandırıp sınıflandırmadığını incelemektir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 235'i yönetici, 324'ü ise öğretmen olarak çalışmaktadır. Korelasyonel yöntemle yapılan bu çalışmada katılımcılara kişisel bilgi formu, kısa azim ölçeği ve kısa psikolojik sağlamlık ölçeği uygulanmıştır. Elde edilen veriler 'Binary Lojistik Regresyon Analizi' ile test edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda azmin öğretmenleri, yönetici ve öğretmen olarak sınıflandırmada etkili olduğu gözlemlenirken psikolojik sağlamlığın bu sınıflandırmada etkili olmadığı gözlemlenmiştir. Kurulan modelde azmin öğretmenleri, yönetici ve öğretmen olarak % 85.70 oranda doğru sınıflandırdığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Azim, Psikolojik Sağlamlık, Okul yöneticileri, Öğretmen, Binary Lojistik Regresyon Analizi.

THE ROLE OF GRIT AND RESILIENCE IN SCHOOL MANAGERS AND TEACHERS

Abstract:

The teaching profession, which has an important role in a student's education life, is one of the professions that affect human life. Teachers are classified as administrators or teachers according to the roles they undertake in education. For this promotion, while exams are officially taken into account in public schools, the performance of teachers working in private schools is taken into consideration. Perseverance (grit) and psychological resilience are thought to be among the factors affecting this performance. In this respect, the purpose of this study to examine whether perseverance and psychological resilience correctly classify teachers who work as administrators and teachers in schools, with reference to working as teachers. 235 of the teachers participating in the study work as administrators and 324 as teachers. A personal information form, short perseverance scale and short psychological resilience scale were applied to the participants in this study with the correlational method. The obtained data were tested with "Binary Logistic Regression Analysis". As a result of the analysis, it was observed that perseverance was effective in classifying teachers as administrators and teachers, while psychological resilience was not effective in this classification. In the model established, it was seen that perseverance correctly classified teachers as administrators and teachers by 85.70%.

Keywords: Grit, Psychological Resilience, School Administrators, Teacher, Binary Logistic Regression Analysis.

Giriş

Öğretmenlik mesleği hayatımızın önemli bir bölümünde etkili olan mesleklerden biridir. Hatta çoğumuz okula başladığımız ilk yıllarda, "İlerde ne olacaksın?" sorusuna "Öğretmen olacağım" cevabını veririz. Gazi Mustafa Kemal Atatürk, bu bakımdan öğretmeni; "yetiştirici, eğitici- öğretici, yaratıcı- geliştirici" olmasının yanında "öncü, kurtarıcı, kılavuzlayıcı, yenileştirici, savaşımçı-devrimci, değişimci-dönüşümcü, örnek olucu, yükseltici, yüksek hizmet verici, kutsal bir hizmet verici" olarak tanımlamıştır (Uçan, 2001, s. 58). Öğretmenlik mesleği kendi ile birlikte etrafındakileri de geliştiren bir meslektir (Altun ve Apaydın, 2013). Öğretmenlik çevresindeki insanlara beceri, duygu, bilgi, davranış ve değer kazandırması yönüyle önemli bir meslek konumundadır (Gönen, 2020). Dolayısıyla bu mesleği icra eden bireylerin mesleki doyumu ve performansları da önem arz etmektedir (Aydın, 2002; Balay, 2000). Bir öğretmenin mesleğinde başarılı olabilmesi için ruhsal, sosyal ve fiziksel olarak sağlıklı olma-

sı önemlidir (Gönen, 2020). Alan yazın incelendiğinde öğretmenler kalabalık sınıflar, okuldaki evrak işleri, okulun fiziki yetersizliği, sosyal ve politik baskılar, disiplin sorunları, ödüllendirmenin yetersizliği gibi sorunlar nedeniyle birçok meslek grubuna göre daha fazla stres yaşamaktadırlar (Akçamete, Kaner ve Sucuoğlu, 2001). Öğretmenlerin karşılaştıkları bu stres kaynakları mesleklerinde yeterince doyum sağlayamamalarına neden olabilmektedir (Gönen, 2020). Stres altında çalışan bir öğretmenin işinde başarılı olması oldukça güç bir durumdur (Sezgin ve Kılınc, 2012). Bozgeyikli ve Şat'a (2014) göre bir örgütün başarılı olması için çalışanlarının işle ilgili tutumlarının, işe olan bağlılıklarının ve işlerine adanmışlıklarının önemi büyüktür. Bu nedenle bir öğretmen çalıştığı kurumda ister yönetici olarak isterse öğretmen olarak çalışsın öğretmenin azim ve psikolojik sağlamlık düzeyleri ortalamanın üstünde olması gerektiği düşünülmektedir. Çünkü psikolojik sağlamlık düzeyi yüksek olan meslek çalışanlarının işlerinde etkili ve başarılı oldukları bilinmektedir (Maddi vd., 2006).

Azim (grit), "bireyin ileriye dönük olarak koyduğu hedeflere ulaşmak için önüne çıkan her türlü engele rağmen başarıyı elde etmek adına bireyin gösterdiği isteklilik ve kararlılık durumudur" (Duckworth, Peterson, Matthews ve Kelly, 2007). Türk Dil Kurumu ise azmi, "Bir işteki engelleri yenme kararlılığı" olarak tanımlamaktadır (TDK, 2019). Azim bir kişilik özelliği olarak mizaç bağlamında ele alındığında (Duckworth, Peterson, Matthews ve Kelly, 2007), bir hedefi gerçekleştirmek için her türlü engel ve zorlanmalara karşı duygusal, bilişsel ve davranışsal olarak yılmazlığı ifade etmektedir. Bu bağlamda, bir bireyin başarılı olabilmesi bireyin ortaya koymuş olduğu ilgi, istek ve kararlılıkla mümkündür (Sarçam, Çelik ve Oğuz, 2016). Duckworth (2018), azmin anne ve babadan gen yolu ile bireye geçip çevre ile şekillendiğini ileri sürerken Tough (2012) ise azmin eğitim yoluyla geliştirilebileceğini ifade etmiştir. Peterson ve Seligman (2004) ise azmin, öğrenilebilir bir özellik olduğunu ifade etmiştir. Diğer bir yandan Duckworth (2018) bireyde azmin gelişebilmesi için ilgi, sebat, amaç ve umut gibi kişilik özelliklerinin bulunması gerektiğini vurgulamaktadır. Birey azmi geliştirebildiği gibi zaman içinde var olan azmini aşırı zorlanma, hastalık, yüksek beklentiler içinde olma ve önemsenen kişiler tarafından gözden çıkarılma gibi durumlar karşısında kaybedebilir (Aliyev, 2015). Azim, öğretmenlerin işine odaklanmasına yardımcı olan faktörlerden biridir (Çelik ve Sarçam, 2018). Çünkü yapılan işte başarılı olabilmenin bir şartı da insanda var olan azim düzeyidir (Sarçam, Çelik ve Oğuz, 2016). Azim içsel motivasyonu artırır (Reraki, Çelik ve Sarçam, 2015). Bu yönüyle yönetici ve öğretmenlerin işlerine odaklanmasında önemli bir faktör olduğu düşünülmektedir. Yapılan alan yazın taramasında azmin önemli bir öğretmen niteliği olduğu belirtilmektedir (Başaran ve Çelik, 2018; Uygun, 2012). Ayrıca, zorlu görevlerin üstesinden gelebilmek ve başarıya ulaşabilmek için azimli olmaya ihtiyaç vardır (Akman, 2016). Bandura (1993) azimle elde edilen deneyimlerin dikkat çektiğini ifade etmiştir. Bu bakımdan öğretmenler elde ettikleri başarıyı azimlerine borçlu oldukları düşünülebilir. Azim bir yönüyle bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olarak psikolojik sağlamlıkla da ilişkilidir (Sarçam, Çelik ve Oğuz, 2016).

Psikolojik sağlamlık ise Latince “resiliens” kelimesinden türetilmiştir. Bu kavram, “esnek ve elastiki bir maddenin dışardan bir güç uygulandıktan sonra yeni duruma göre şekil alması ve gücün ortadan kalkmasıyla kolay bir şekilde yeniden eski haline dönebilmesi” anlamında kullanılır (Greene, 2002). Sosyal bilimlerde “resiliens” kelimesinin farklı tanımları yapılmıştır. Bu tanımlara göre psikolojik sağlamlık, stresli durumlara karşı uyum sağlama, olumsuzluklara rağmen ayakta kalabilme, stres ve zorluklara rağmen işlevselliğini yetirmeme, stresli yaşantılar sonunda kendini yeniden toparlayabilmedir (Carver, 1998; Tusaie ve Dyer, 2004; Smith vd., 2008). Başka bir ifadeyle psikolojik sağlamlık, “olumsuz durumlara maruz kalan bireyin, tüm olumsuzluğun üstesinden gelerek yeni duruma uyum sağlayabilmesidir” (Doğan, 2015). Luthar, Cicchetti ve Becker (2000) göre bir bireyde psikolojik sağlamlığın ortaya çıkması için iki önemli durumun birincisi bireyin yaşamını zorlayan veya risk altında olmasını gerektiren bir durumun gerçekleşmesi, ikincisi ise bireyin karşılaştığı bu zorlayıcı durum veya risk altındaki gelişmeye rağmen yaşamını dengelemesi ve yeni duruma uyum sağlayabilmesi gerekmektedir. Yapılan araştırmalarda psikolojik sağlamlığın bireyde doğuştan var olan bir kişilik özelliği olduğu gibi geliştirilebilen bir özellik olduğu da belirtilmektedir (Luthar, Cicchetti ve Becker, 2000). Buna ilaveten psikolojik sağlamlığın zamanla artmasının yanında azalabilme ihtimalide söz konusudur (Yılmaz-İrmak, 2008). Bundan dolayı psikolojik sağlamlık öğrenilebilen ve geliştirilebilen bir özelliktir (Gürkan, 2006; Masten, 2001). Araştırma sonuçlarına göre psikolojik sağlamlıkları yüksek olan bireylerin zorluklar karşısında pes etmedikleri, mücadele etme kapasitelerinin yüksek olduğu, (Rahat, 2014; Steinhart ve Dolbier, 2008; Terzi, 2006; Yalım, 2007), etkili iletişim becerilerini kullanabildikleri (Ceyhan, 2006), diğerlerine göre ruhsal açıdan daha sağlıklı oldukları (Campbell-Sills, Cohan ve Stein, 2006; Erarslan, 2014), öz-benlik açısından güçlü oldukları (Kararımak, 2007), güçlü yaşam doyumuna ve (Eryılmaz, 2012; Toprak, 2014), olumlu bakış açısına sahip oldukları (Benard, 2004) belirtilmiştir. Bunun yanı sıra sosyal yetkinlik, problem çözme becerileri, amaca dönük davranma ve iyimser bir gelecek duygusu gösterebilme, uyum sağlayıcı bir karakter, inançlı olma, mizah duygusuna sahip olma ve empati becerisini de gösterdikleri söylenebilir (Tanyeri, 2016).

Azim ve psikolojik sağlamlık düzeyinin yüksek olması birey üzerinde olumlu etkiler oluştururken düşük düzeyde olması bireyin iş ve yaşam doyumunu düşüreceği düşünülmektedir. Sezgin (2010), öğretmenlerin yaşadıkları stresten ötürü (%56)'sının psikolojik sağlamlık düzeyinin düşük olduğunu belirtmiştir. Bu öğretmenlik mesleğini yapan bireyler için önemli bir çevresel risk göstergesi olarak görülmektedir. Çünkü psikolojik sağlamlık düzeyi yüksek olan öğretmenler stresli durumlara baş etme konusunda daha başarılıdır (Chan, 2003). Bunun yanı sıra psikolojik sağlamlığı yüksek olan öğretmenlerin çalıştıkları okula bağlılık düzeyleri de yüksektir (Sezgin ve Kılınc, 2012). Bu bakımdan öğretmenlerin çalıştıkları kurumlarda öğretmen ve yönetici olarak çalışmalarında performanslarını arttırmak ve onlardan daha üst düzeyde verim almak için azim ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin artırılması önemli görülmektedir. Ayır-

ca azim ve psikolojik sağlamlığın öğretmen ve okul yöneticilerini sınıflandırmada bir etkisinin olup olmadığı merak edilen konulardandır. Alan yazın taraması sonucunda öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin azim ve psikolojik sağlamlık düzeylerini araştıran birçok araştırma olduğu ancak azim ve psikolojik sağlamlığın okul yöneticilerini ve öğretmenleri sınıflandırması bakımından bir rolünün olup olmadığına dair bilgimiz dahilinde bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu noktadan hareketle bu araştırmanın genel amacı, okullarda çalışan öğretmenlerin yönetici ve öğretmen olarak çalışma durumlarını, öğretmen olarak çalışma referans alınarak, azim ve psikolojik sağlamlık açısından incelemektir. Bu genel amaç çerçevesinde “Azim ve psikolojik sağlamlık okul yöneticileri ve öğretmenleri doğru sınıflandırıyor mu?” sorusuna yanıt aranmıştır.

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde bu araştırmanın desenine, araştırmanın evreni ve örnekleme, veri toplama araçlarına, verilerin toplanmasına ve veri analizine dair bilgiler verilmiştir.

Araştırmanın deseni: Okul yöneticileri ve öğretmenlerde azim ve psikolojik sağlamlığın rolünü araştırmayı amaçlayan bu araştırma korelasyonel bir araştırmadır. Korelasyonel araştırma; iki ya da daha çok değişken arasındaki ilişkiye herhangi bir müdahalede bulunmadan yapılan araştırma türüdür (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Bu bağlamda bu araştırmanın bağımlı değişkenlerini öğretmenlerin okullarda üstlendikleri görev (yönetici ve öğretmen) oluşturan bağımsız değişkenlerini ise azim ve psikolojik sağlamlık oluşturmaktadır.

Evren ve örneklem: Araştırmanın evrenini Gaziantep ve Adıyaman’da çalışan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme 2019-2020 eğitim öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Adıyaman merkez ve ilçelerinde çalışan öğretmenler ile Gaziantep Şahinbey ilçesinde çalışan öğretmenlerden amaçsal örnekleme yöntemiyle oluşturulmuştur. Amaçlı örnekleme yöntemi; belirli özelliklere sahip bir ya da daha fazla özel durumlar hakkında bilgi edinmek amacıyla tercih edilen bir örnekleme yöntemidir (Büyüköztürk vd., 2012). Araştırmaya Adıyaman merkez ve ilçelerinde toplam 178; Gaziantep İli Şahinbey ilçesinde ise 381 olmak üzere 559 öğretmen katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaş aralığı 20-61 ve yaş ortalamaları 35’tir. Cinsiyet bakımından ise katılımcıların 239’unu (% 43) kadınlar, 320’sini (% 57) erkekler oluşturmaktadır. Katılımcıların 151’i (% 27) bekar, 408’u (% 73) evlidir. Bunun yanı sıra eğitim düzeyi bakımından 479’u (% 86) lisans mezunu iken 80’i (%14) lisansüstü mezuniyete sahiptir. Katılımcıların hepsi de devlet okullarında çalışmakta olup 158’i (% 28) ilkokul, 284’ü (% 51) ortaokul ve 117’si ise (% 21) lise düzeyinde görev yapmaktadırlar. Buna ilaveten katılımcıların kıdem yılı 1 ile 42 yıl arasında değişmekte olup ortalamaları ise 10.18’dir. Yapılan inceleme sonucunda katılımcıların 32 farklı branşta hizmet verdiği anlaşılmıştır. Bunun yanı sıra katılımcıların çalıştıkları okullarında 235’i (% 42) yönetici olarak 324’ü (% 58) ise öğretmen olarak görev yapmaktadır. Görev

yapan öğretmenlerin 309'u (% 55) kadrolu pozisyonunda görev yapmakta iken 250'si (% 45) sözleşmeli olarak görev yapmaktadır. Son olarak ise katılımcıların 550'si devlet üniversitelerinde 9'u ise vakıf üniversitelerinde mezun olmuştur.

Veri Toplama Araçları

Kısa azim (sebat) ölçeği: "Kısa Azim (Sebat) Ölçeği"; bireylerin azim düzeylerini ölçmek amacıyla Duckworth ve Quinn (2009) tarafından geliştirilmiş olup Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Sarıçam, Çelik ve Oğuz (2016) tarafından yapılmıştır. Ölçek 5'li likert tipinde (1:hiç bana göre değil-5:tam bana göre) olup 8 maddeden oluşan bir ölçektir. Ölçek ilginin tutarlılığı/yoğunluğu (1, 3, 5 ve 6) ve gayrette ısrar (2, 4, 7 ve 8) olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte alınabilecek en düşük puan 8 iken en yüksek puan ise 40'tır. Ölçekte alınan düşük puanlar düşük düzeyde azmi işaret ederken yüksek puanlar ise yüksek düzeyde azme işaret etmektedir. Ölçeğin ilginin tutarlılığı alt faktörünün Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı .80 iken gayrette ısrar alt faktörünün ise .71'dir. Tüm ölçeğin toplam maddelerinin ise Cronbach Alfa katsayısı .83'tür. Bununla beraber doğrulayıcı faktör analizi sonucu 8 maddelik 2 boyutlu modelin uyum indeksi değerleri ($\chi^2/sd=2.06$, RMSEA= .046, CFI=.95, GFI=.94, AGFI=.93, SRMR=.047) olup; madde faktör yüklerinin ise .42 ile .77 arasında değişmektedir. Buna ilaveten ölçeğin KMO değeri .83, ölçek maddelerinin toplam açıkladığı varyans ise 53'tür (Sarıçam, Çelik ve Oğuz, 2016).

Kısa psikolojik sağlamlık ölçeği: "Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği"; bireylerin psikolojik sağlamlık düzeylerini ölçmek amacıyla Smith vd., (2008) tarafından geliştirilmiş olan ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirliği Doğan (2015) tarafından yapılmıştır. Ölçek 5'li likert tipinde (1:hiç uygun değil-5:tamamen uygun) olup 6 maddeden oluşan bir öz bildirim ölçeğidir. Ölçek tek faktörlü olup 2, 4 ve 6. maddeler ters kodlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 6, en yüksek puan ise 30'dur. Ters kodlanan maddeler çevrildikten sonra alınan düşük puanlar düşük düzeyde psikolojik sağlamlığa işaret ederken yüksek puanlar ise yüksek düzeyde psikolojik sağlamlığa işaret etmektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .83'tür. Bununla beraber ölçeğin KMO değeri .85, ölçek maddelerinin toplam açıkladığı varyans ise 54'tür. Ölçeğin maddelerine ilişkin faktör yükleri ise .63 ile .79 arasında değişmektedir. Bunun yanı sıra ölçeğin Doğrulayıcı Faktör Analizi sonucu uyum iyiliği indeksleri, χ^2/sd (12.86/7) = 1.83, NFI = 0.99, NNFI = 0.99, CFI = 0.99, IFI = 0.99, RFI = 0.97, GFI = 0.99, AGFI = 0.96, RMSEA = 0.05, SRMR = .03 olarak bulunmuştur (Doğan, 2015).

Verilerin toplanması: Bu araştırma için elde edilen veriler Adıyaman il merkezi ve ilçeleri ile Gaziantep ili Şahinbey ilçesi devlet okullarında görev yapan 559 öğretmen-den online olarak toplanmıştır.

Verilerin analizi: Bu bölümde analize geçmeden önce çok değişkenli istatistikler için bir dizi sayıtlar test edilmiştir. İlk başta online olarak 634 kişiden toplanan veriler SPSS paket programına aktarıldıktan sonra kayıp veri taraması yapılmıştır. Yapılan in-

celeme sonucunda kayıp verinin olmadığı anlaşılmıştır. İkinci olarak ise ters maddele-
rin kodlaması yapılmıştır. Üçüncü olarak elde edilen verilerin uç değerlere sahip olup
olmadığı kontrol etmek için bağımlı ve bağımsız değişkenlerin çok yönlü uç değerler
Regresyon içerisindeki Mahalanobis Uzaklıklarına bakılmıştır. Yapılan tarama sonu-
cunda veri setinde 75 deneyin verisinde uç değer tespit edildiği için bu denekler veri
setinden çıkartılmıştır. Dördüncü olarak veri setindeki değişkenlerin normallik testi
yapılmıştır. Yapılan normallik analizi sonucunda değişkenlerin çok değişkenli normal-
liği sağladığı görülmüştür. Altıncı olarak ise eşvaryanslılık (homojenlik) testi yapılmıştır.
Yedinci olarak bağımlı değişkenler ile bağımsız değişkenler arasındaki çoklu
bağlantı problemi olup olmadığı kontrol edilmiştir. Yapılan inceleme sonucunda çoklu
doğrusal bağlantı sorunu olmadığı gözlemlenmiştir. Son olarak ise verilerin analizinde
"binary logistic regresyon" analizi yapılmıştır. Binary logistic regresyon; bağımlı
değişkenlerin sürekli ya da nicel bir değişken olmadığı başka bir ifadeyle sınıflamalı
veya kategorik bir değişken olduğu, bağımsız değişkenlerin ise kategorik veya sürekli
değişken olarak analize dahil edildiği ve bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki
ilişkiyi en az değişken ile en iyi uyuma sahip olacak biçimde tanımlayarak bir model
oluşturan analiz yöntemidir (Atasoy, 2001; Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk,
2012). Bu bağlamda araştırmanın bağımlı değişkenleri kurumdaki görevi açısından
yönetici ve öğretmen iken bağımsız değişkenleri ise azim ve psikolojik sağlamlıktır.

Bulgular

Bu bölümde elde edilen veriler ışığında yapılan lojistik regresyon analiz sonuçları
verilmiştir.

Başlangıç modeli ve bağımsız (azim ve psikolojik sağlamlık) değişkenlerin modele
girdiği durum için iterasyon öyküsü Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Başlangıç modeli ve bağımsız değişkenlerin modele girdiği durum için iterasyon öyküsü

Başlangıç modeli	İterasyon	-2LL		Katsayılar	
				Sabit	
Başlangıç modeli	1	760.709		.318	
	Adım 0	2	760.708	.321	
	3	760.708	.321		
Amaçlanan model	İterasyon	Katsayılar			
		Adım	-2LL	Sabit	Azım
	1	545.983	6.993	-.278	-.016
	2	517.200	10.309	-.415	-.020
	3	514.475	11.687	-.474	-.021
	4	514.439	11.868	-.481	-.021
	5	514.439	11.870	-.481	-.021
6	514.439	11.870	-.481	-.021	

Tablo 1 incelendiğinde başlangıç modelin -2LL değerinin 760.709 ile başladığı görülmektedir. Mükemmel uyuma karşılık gelen -2LL değerine göre (Mükemmel uyum için -2LL=0) bu değer oldukça yüksektir (Çokluk vd., 2012). Bağımsız değişkenler modele girdikten sonra ise (amaçlanan modele) başlangıç modelindeki -2LL hata değeri olan 760.709 son modelde 514.439'a düşmüştür, $p < .05$. Sadece sabit terimin yer aldığı temel modele bağımsız değişkenler girdiğinde -2LL farkı 246.27'dir (760.709 – 514.439). Bu sonuç, modelin manidar bir şekilde çalıştığını göstermektedir.

Başlangıç modelinde lojistik regresyon analizi sonucunda elde edilen ilk sınıflandırma ve yapılan lojistik regresyon analizi sonucunda bağımsız (azim ve psikolojik sağlamlık) değişkenler açısından öğretmen ve yöneticileri ayıran sınıflandırma Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Lojistik regresyon analizi sonucunda yönetici ve öğretmenleri ayıran ilk sınıflandırma ve amaçlanan model sonucu elde edilen sınıflandırma tablosu

İlk sınıflandırma	Adım 0	Gerçek / Gözlenen durum	Kestirilen durum		Doğru sınıflandırma Yüzdesi
			Öğretmen	Yönetici	
		Öğretmen	324	0	100.00
		Yönetici	235	0	0.0
		Toplam doğru sınıflandırma yüzdesi			58.00
Amaçlanan model sonucu elde edilen sınıflandırma	Adım 1	Öğretmen	290	34	89.5
		Yönetici	46	189	80.4
		Toplam doğru sınıflandırma yüzdesi			85.7

Tablo 2'ye göre bağımsız değişkenler açısından durum değerlendirildiğinde; ilk sınıflandırmada araştırma grubunda yer alan tüm katılımcıları öğretmen grubu içerisinde sınıflandırıldığı ve doğru sınıflandırma yüzdesinin % 58.00 olduğu görülmektedir. Lojistik regresyon modeli sonucunda elde edilen sınıflandırmaya göre ise bağımsız değişkenlere göre yapılan sınıflandırmada öğretmenlerin 290'ı doğru, 34'ü yanlış sınıflandırılmış olup doğru sınıflandırma oranı % 89.5'tir. Yöneticilerin ise 189'u doğru, 46'sı yanlış sınıflandırılmış olup doğru sınıflandırma oranı % 80.40'tır. Amaçlanan modele ilişkin toplam doğru sınıflandırma oranı ise % 85.70'tir.

Model katsayılarına ilişkin Omnibus Testi sonucu Tablo 3'te verilmektedir.

Tablo 3. Model katsayılarına ilişkin omnibus testi sonucu

Adım		Ki-kare	sd	p
1	Adım	246.269	2	.000
	Blok	246.269	2	.000
	Model	246.269	2	.000

*p<.05

Tablo 3 incelendiğinde model ki-kare değerine göre azim ve psikolojik sağlamlığın öğretmen ve yönetici olma durumunu manidar bir şekilde yordadığı söylenebilir, p<.05.

Azim ve psikolojik sağlamlık açısından öğretmen ve yöneticilerin amaçlanan model değişkenlerinin lojistik regresyon sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Azim ve psikolojik sağlamlık açısından öğretmen ve yöneticilerin amaçlanan model değişkenlerinin lojistik regresyon sonuçları

Adım		β	Standart Hata	Wald	sd	Exp(β)	%95 Güven aralığı	p
1	Azim	-.481	.043	127.796	1	.618	.568 – .672	.000
	Psikolojik sağlamlık	-.021	.028	.580	1	.979	.926 – 1.034	.446
	Sabit	11.870	1.211	96.048	1	142980.122		.000
R ² Sonuçları								
Cox & Snell = .36				Nagelkerke = .48				

Tablo 4 incelendiğinde azim yordayıcı değişkenindeki bir (1) birimlik artışın, yönetici olma odds'unda % 38.2'lik [(1 - .618).100] artışa yol açtığı görülmektedir. Başka bir deyişle öğretmenlerin çalıştıkları kurumda yönetici olarak çalışma olasılıklarının azim düzeyleri arttıkça arttığı gözlemlenmektedir, $p < .05$. Başka bir sonuç ise psikolojik sağlamlık düzeyinin yönetici olarak çalışma olasılığı üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı gözlemlenmiştir. Buna ilaveten bağımsız değişkenler bağımlı değişkenlerdeki varyansın Nagelkerke'ye göre % 48'ini, Cox&Snell'e göre ise % 36'sını açıklamaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmada elde ettiğimiz bulgulara göre, MEB'de öğretmen pozisyonunda çalışan öğretmenler arasında azim düzeyleri yüksek olanların yöneticilikle ilgili alanlarda çalışma olasılığının yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Psikolojik sağlamlık bağımsız değişkeninin ise öğretmen ve yöneticileri sınıflandırmada etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma dahilinde öğretmenlere uygulanan Kısa Azim (Sebat) Ölçeği'nden elde edilen verilerin okul yöneticileri ve öğretmenleri doğru sınıflandırdığı söylenebilir. Alan yazında bu konuyla ilgili olan araştırmalar incelendiğinde; Robertson-Kraft ve Duckworth, (2014), azmin öğretmenlerde akademik başarıya pozitif anlamda katkı sunduğunu saptamışlardır. Benzer olarak Nanto ve Özcan (2016) öğretmenlerin karşılaştıkları güç durumları görmezden geldiklerini ve sahip oldukları azim sayesinde yaşadıkları yıldırma durumlarının üstesinden geldiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca Bayraktar ve Güder, (2019) azmin öğretmen adaylarında açık fikirliliğe pozitif anlamda bir katkı sunduğunu ifade etmiştir. Alan yazında öğretmenlerin azim düzeyleri ile ilgili yapılan araştırmalar hemen hemen yok gibidir. Bu anlamda azimle ilgili yapılan diğer araştırmalar incelendiğinde şu sonuçlara rastlanmıştır. Jin ve Kim (2017), hemşirelik öğrencileri üzerine yapılan bir araştırmada öğrencilerin psikolojik iyi oluşlarını arttırmak için azimlerinin geliştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Meyer vd. (2020) araş-

tırmalarında azim ve psikolojik sağlamlık arasında orta düzeyde pozitif bir ilişkinin olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan bir başka araştırmada ise azim düzeyi ile akademik başarı arasında pozitif bir ilişkinin olduğu sonucuna varılmıştır (Strayhorn, 2014).

Araştırmada kullanılan bir diğer ölçme aracı olan 'Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği'nden elde edilen verilere göre ise psikolojik sağlamlığın öğretmenlerin yönetici olarak çalışma olasılığı üzerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı söylenebilir. Bu konuyla ilgili araştırmalara bakıldığında; Akman (2016), öğretmenlerin eğitim öğretim sürecinde içinde buldukları döngünün başarıma arzularına olan etkisi sonucu psikolojik sağlamlık düzeylerinin yüksek olduğunu belirtmektedir. Alan yazında öğretmenlerin psikolojik sağlamlık düzeyinin yüksek olması öğretmenlerin performanslarını, sınıftaki etkililiğini, işlerine olan bağlılıklarını, mesleki anlamda doyuma ulaşma düzeylerini, yeterlik inançlarını, olumlu etkilediği belirtilmiştir (Abbas ve Raja, 2010; Benard, 2004; Gönen, 2020; Hajloo, 2013; Karabulut, 2015; Keleşçi ve Yılmaz, 2015; Wang, Chen ve Hsu, 2014). Ayrıca, Tura ve Doğan (2020) mesleki yeterlik algısı yüksek olan öğretmenlerin psikolojik sağlamlıklarının da yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Yapılan bir başka araştırmada olumlu okul ikliminin öğretmenlerin psikolojik sağlamlıklarını arttırdığı ifade edilmiştir (Cerit, Kadioğlu-Ateş, Kadioğlu, 2018). Dönüşümsel liderlik ile ilgili yapılan araştırmalarda ise dönüşümsel liderlik ile psikolojik sağlamlık arasında olumlu bir ilişkinin olduğu belirtilmiştir (Besuner, 2016; Wang, Li, ve Li, 2017; Wasden, 2014). Ulukan (2020) öğretmenlerin mutluluk düzeyi ile psikolojik sağlamlıkları arasında pozitif bir ilişki olduğunu belirtmiştir. Özocak ve Yılmaz (2020), araştırmalarında örgütsel mutluluk algısı ile öğretmenlerin psikolojik sağlamlıkları arasında orta düzeyde pozitif bir ilişkinin olduğunu tespit etmiştir. Çetin (2019) ise araştırmada psikolojik sağlamlık düzeyi yüksek olan öğretmenlerin stresle başa çıkma yaklaşımlarını daha fazla kullandıklarını ifade etmiştir.

Alan yazında yer alan araştırmalar göz önünde bulundurulduğunda yöneticilerin ve öğretmenlerin azim ve psikolojik sağlamlık düzeyleri yüksek olursa zorluklarla mücadele etme kapasiteleri, mesleki anlamda doyuma ulaşma düzeyleri, hem akademik anlamda hem de mesleki anlamda başarılı olma durumları, sınıftaki etkililikleri, işlerine olan bağlılıkları artacağı ifade edilebilir. Bu yönüyle yönetici ve öğretmenlerin işlerine odaklanmaları ve daha çok başarılı olmaları, duyarlı bir nesil yetiştirebilmeleri için azim ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin yüksek tutulması gerektiği söylenebilir.

Devlet kurumlarında ve özel sektörde çalışan yönetici ve öğretmenlerin azim ve psikolojik sağlamlıklarını nasıl arttırılabileceğine yönelik yapılacak araştırmalara ihtiyaç vardır. Yapılacak araştırmalar bu konuyla ilgili alan yazın için oldukça önemlidir. Araştırmada elde edilen sonuçlar dikkate alınarak uygulayıcılara ve araştırmacılara sunulabilecek bazı öneriler şunlardır: Öğretmenlerin özlük haklarında iyileştirmeler yapılabilir. Özel ve devlet kurumlarında, öğretmenlere verilen imkanlar arttırılabilir. Araştırmada korelasyonel araştırma yöntemi kullanılarak lojistik regresyon analiz yapılmıştır. Benzer bir konuda yapılacak başka araştırmalarda azim ve psikolojik sağ-

lamlık gibi bağımsız değişkenlerin rolüne yönelik diskriminant analizi veya deneysel çalışmalar yapılabilir. Araştırmada azmin öğretmenlerin sınıflandırılmasında önemli bir rolü olduğu sonucuna ulaşıldığı için öğretmenlere azim konusunda ve öğretmenlerin azimini arttırmaya yönelik hizmet içi eğitimler düzenlenebilir. Araştırmada azim ve psikolojik sağlamlık bağımsız değişken olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerle yapılacak başka bir araştırmada farklı bağımsız değişkenler de ele alınabilir. Adıyaman ve Gaziantep illerinde görev yapan öğretmenlerle yapılan bu araştırmada psikolojik sağlamlığın öğretmenlerin yönetici olması üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Farklı örneklem gruplarıyla psikolojik sağlamlık üzerine araştırmalar yapılabilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, elde edilen olumlu sonuçlara rağmen bazı sınırlılıklara sahiptir. Öncelikle araştırma sınıflandırma çalışması olduğu için bağımlı ile bağımsız değişkenler arasında tam olarak bir manidarlık araştırması değildir. İkinci olarak bu araştırma katılımcıların araştırmada kullanılan ölçeklere verdikleri yanıtlarla sınırlıdır.

Kaynakça

- ABBAS, M. ve Raja, U. (2010). Impact of psychological capital on innovative performance and job stress. *Canadian Journal of Administrative Sciences*, 32(2), 128-138. <https://doi.org/10.1002/cjas.1314>.
- AKÇAMETE, G., Kaner, S. & Sucuoğlu, B. (2001). Öğretmenlerde tükenmişlik, iş doyumunu ve kişilik. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- AKMAN, Y. (2016). Öğretmenlerin psikolojik sermaye algılarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 268-277. <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEE.729>.
- ALİYEYEV, R. (2015). Azim. B. Tekinalp, ve Ş. Terzi (Ed.), *Eğitimde pozitif psikoloji uygulamaları* (s. 221-249). Ankara: Pegem Akademi.
- ALTUN, S. A., & Apaydın, Ç. (2013). Kız ve erkek öğretmen adaylarının "eğitim" kavramına ilişkin metaforik algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 19(3), 329-354.
- ATASOY, D. (2001). *Lojistik regresyon analizi ve bir uygulama denemesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- AYDIN, İ. (2002). İş yaşamında stres (2. baskı). Ankara: Pegem A.
- BALAY, R. (2000). *Yönetici ve öğretmenlerde örgütsel bağlılık*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Bandura, A. (1993). Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning. *Educational Psychologist*, 28(2), 117-148. https://doi.org/10.1207/s15326985ep2802_3.
- BAŞARAN, M., & Çelik, İ. (2018). Nafi Atuf Kansu'ya göre öğretmen ve öğretmenlik mesleği. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 1-15.

- BAYRAKTAR, S., & Güder, S. Y. (2019). Okul öncesi öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rolüne ilişkin tutumları ile eleştirel düşünme eğilimleri ilişkisi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(2), 640-665. <https://doi.org/10.18039/ajesi.577713>.
- BENARD, B. (2004). *Resiliency: What we have learned*. San Francisco: WestEd Publishers.
- BESUNER, P. (2016). Leadership attributes and behaviors as predictors of organizational resilience in academic health care systems. Unpublished doctoral dissertation, Walden University.
- BOZGEYİKLİ, H., & Şat, A. (2014). Öğretmenlerde psikolojik dayanıklılık ve örgütsel vatandaşlık davranışlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi: Özel okul örneği. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 3(5), 172-191.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (Geliştirilmiş 11. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- CAMPBELL-SİLLS, L., Cohan, S. L., & Stein, M. B. (2006). Relationship of resilience to personality, coping, and psychiatric symptoms in young adults. *Behaviour research and therapy*, 44(4), 585-599. <https://doi.org/10.1016/j.brat.2005.05.001>.
- CARVER, C. S. (1998). Resilience and thriving: Issues, models, and linkages. *Journal of Social Issues*, 54, 245-266. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.1998.tb01217.x>.
- CERİT, Y., Kadioğlu Ateş, H. & Kadioğlu, S. (2018). İlkokul müdürlerinin bakım liderliği davranışları ile öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişki. *Akademik Sosyal Araştırma Dergisi*, 6(74), 223-238.
- CEYHAN, A. A. (2006). An investigation of adjustment levels of Turkish university students with respect to perceived communication skill levels. *Social Behavior and Personality*, 34(4), 367-379. <https://doi.org/10.2224/sbp.2006.34.4.367>.
- CHAN, D. (2003). Hardiness and its role in the stress-burnout relationship among prospective teachers in Hong Kong. *Teacher and Teacher Education*, 19, 381-395. [https://doi.org/10.1016/S0742-051X\(03\)00023-4](https://doi.org/10.1016/S0742-051X(03)00023-4).
- ÇELİK, İ., & Sarıçam, H. (2018). The effect of teacher interview exam on grit and motivational persistence levels on teacher candidates. In *6th International Congress on Curriculum and Instruction (ICCI-EPOK 2018)* (No. 309).
- ÇETİN, E. (2019). Öğretmenlerin psikolojik dayanıklılığı ile stresle başa çıkma tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- ÇOKLUK, Ö., Şekercioğlu, G. & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları* (2.Baskı). Pegem Yayınları: Ankara.
- DOĞAN, T. (2015). Kısa psikolojik sağlık ölçeği'nin Türkçe uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 3(1), 93-102.
- DUCKWOERTH, A., Peterson, C., Matthews, M. & Kelly, D. (2007). Grit: Perseverance and passion for long term goals. *Journal of Personality and Social Psychology*, 92, 6, 1087-1101. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0022-3514.92.6.1087>.

- DUCKWORTH, A. (2018). *Azım sabır, tutku ve kararlılığın gücü*. (Çev. Öyküm Taner). İstanbul: Pegasus Yayıncılık.
- DUCKWORTH, A. L., & Quinn, P. D. (2009). Development and validation of the Short Grit Scale (Grit-S). *Journal of Personality Assessment*, 91(2), 166-174. <https://doi.org/10.1080/00223890802634290>.
- ERARSLAN, Ö. (2014). *Üniversite öğrencilerinde psikolojik sağlamlık ile depresif belirtiler ve yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkide benlik saygısı, pozitif dünya görüşü ve umudun aracı rolünün incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- ERYILMAZ, S. (2012). *Üniversite öğrencilerinde psikolojik sağlamlığı yordamada yaşam doyumu, benlik saygısı, iyimserlik ve kontrol odağının incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- GÖNEN, T. (2020). *Özel okullarda çalışan öğretmenlerin psikolojik sağlamlıkları ve iş doyumlarının mesleki tükenmişlik düzeylerine etkisi: Mardin ili örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- GREENE, R. (2002). Human behavior theory: A resilience orientation. R. Greene (Eds.). *Resiliency: An integrated approach to practice, policy, and research*. Washington, DC: NASW Press.
- GÜRGAN, U. (2006). Resiliency scale (RS): scale development, reliability and validity study. *Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences*, 39(2), 45-74.
- HAJLOO, N. (2013). Relationship between positive psychological capacities and sense of humour among female teachers of Iran. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 84, 93-96. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.06.516>.
- JİN, J. I., & Kim, N. C. (2017). Grit, academic resilience, and psychological well-being in nursing students. *The Journal of Korean Academic Society of Nursing Education*, 23(2), 175-183. <https://doi.org/10.5977/jkasne.2017.23.2.175>.
- KARABULUT, N. (2015). *Okul yöneticilerinin yılmazlık düzeyleri ve denetim odağı ile ilişkisi*. (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- KARAIRMAK, Ö. (2007). *Depremzedeler arasında psikolojik dayanıklılığa katkıda bulunan kişisel niteliklerin araştırılması: Bir model test çalışması*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- KELEKÇİ, H. & Yılmaz, K. (2015). Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeleri ile yeterlik inançları arasındaki ilişki. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3). <https://doi.org/10.17860/efd.96988>.
- LUTHAR, S. S., Cicchetti, D. & Becker, B. (2000). The construct of resilience: A critical evaluation and guidelines for future work. *Child Development*, 71(3), 543-562. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00164>.
- MADDİ, S. R., Harvey, R. H., Khoshaba, D. M., Lu, J. L., Persico, M., & Brow, M. (2006). The personality construct of hardiness, III: Relationships with repression, innovativeness, authoritarianism, and performance. *Journal of Personality*, 74(2), 575-598. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2006.00385.x>.

- MASTEN, A. S. (2001). Ordinary magic: Resilience process in development. *American Psychologist*, 56, 227-238.
- MEYER, G., Shatto, B., Kuljeerung, O., Nuccio, L., Bergen, A. ve Wilson, C.R. (2020). Exploring the relationship between resilience and endurance among nursing students: a relational research study. *Nurse Education Today*, 84, 104246. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2019.104246>.
- NANTO, Z., & Özan, M. B. (2016). Öğretmenlerin Yaşadıkları Yıldırma Durumlarının İncelenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 112-128. <https://doi.org/10.29065/usakead.256382>.
- ÖZOCAK, A., & Yılmaz, E. (2020). Öğretmenlerin psikolojik güçlendirilmelerinin örgütsel mutluluklarına etkisi. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 80-94. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/cybd/issue/53990/652741>.
- PETERSON, C. & Seligman, M.E. (2004). *Karakterin güçlü yönleri ve erdemleri: El kitabı ve sınıflandırma* (Cilt 1). Ankara: Oxford University Press.
- RAHAT, E. (2014). *Benlik kurgusu, sosyal destek, başa çıkma stilleri ve yılmazlığın üniversite yaşamına uyumu yordama güçlerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- RERAKİ, M., Çelik, İ., & Sariçam, H. (2015). Grit as a mediator of the relationship between motivation and academic achievement. *Ozean Journal of Social Science*, 8(1), 19-32. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.15063.78240>.
- ROBERTSON-KRAFT, C., & Duckworth, A. L. (2014). True grit: Trait-level perseverance and passion for long-term goals predicts effectiveness and retention among novice teachers. *Teachers College record (1970)*, 116(3). <http://www.tcrecord.org/Content.asp?ContentId=17352>.
- SARIÇAM, H., Çelik, İ. ve Oğuz, A. (2016). Kısa azim (sebat) ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(2), 927-935.
- SEZGİN, F. (2010). Psikolojik dayanıklılığı düşük ve yüksek öğretmenlerde örgütsel bağlılık üzerine bir araştırma. *19. Eğitim Bilimleri Kurultayı 16-18 Eylül 2010*.
- SEZGİN, F., & Kılınç, A. Ç. (2012). İlköğretim okulu öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 103-127.
- SMİTH, B. W., Dalen, J., Wiggins, K., Tooley, E., Christopher, P., & Jennifer Bernard, J. (2008). The brief resilience scale: Assessing the ability to bounce back. *International Journal of Behavioral Medicine*, 15, 194-200. <https://doi.org/10.1080/10705500802222972>.
- STEINHARDT, M. & Dolbier, C. (2008). Evaluation of a resilience intervention to enhance coping strategies and protective factors and decrease symptomatology. *Journal of American College Health*, 56(4), 445-453. <https://doi.org/10.3200/JACH.56.44.445-454>.
- STRAYHORN, T.L. (2014). What role does courage play in the academic success of black male colleges in predominantly white institutions? *Journal of African American Studies*, 18(1), 1-10. <https://doi.org/10.1007/s12111-012-9243-0>.

- TANYERİ, E. (2016). *23 yaş ve üzeri heteroseksüel ve homoseksüel bireylerin erken dönem uyumsuz şemalarının ilişkilerde yüklem tarzları ve psikolojik sağlamlık üzerine etkisi.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- TDK (2019). *Büyük Türkçe sözlük.* 25.11.2019 tarihinde http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.56d4c216bbd45253474962 sitesinden alınmıştır.
- TERZİ, Ş. (2006). Kendini toparlama gücü ölçeğinin uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 26(3), 77-86.
- TOPRAK, H. (2014). *Ergenlerde mutluluk ve yaşam doyumunun yordayıcısı olarak psikolojik sağlamlık ve psikolojik ihtiyaç doyumu.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- TOUGH, P. (2012). *How children succeed: Grit, curiosity, and the hidden power of character.* Houghton Mifflin Harcourt.
- TURA, G., & Doğan, B.B. (2020). "Okul psikolojik danışmanlarının (Rehber Öğretmenlerin) psikolojik sağlamlığının demografik değişkenler açısından incelenmesi", 6. Uluslararası Sosyal Beşeri ve Eğitim Bilimleri Kongresi, Zeytinburnu Hilton Otel, İstanbul, 39-51.
- TUSAİE, K., & Dyer, J. (2004). Resilience: A historical review of the construct. *Holistic Nursing Practice*, 18, 3-8.
- UÇAN, A. (2001). Türkiye'de öğretmenlik mesleğine genel bakış. *Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimde Kalite Paneli (22 Kasım 2000)*. Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, Ankara, 53-102.
- ULUKAN, M. (2020). Öğretmenlerin mutluluk ile psikolojik sağlamlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(73), 620-631.
- UYGUN, S. (2012). Basında öğretmen sorunları. *Millî Eğitim Dergisi*, 42(194), 72-91.
- WANG, J. H., Chen, Y. T., & Hsu, M. H. (2014). A case study on psychological capital and teaching effectiveness in elementary schools. *IACSIT International Journal of Engineering and Technology*, 6(4), 331- 337. <https://doi.org/10.7763/IJET.2014.V6.722>.
- WANG, Z., Li, C. & Li, X. (2017). Resilience, leadership and work engagement: The Mediating role of positive affect. *Sos. Indic. Re.*, 132, 699-708.
- WASDEN, S.T. (2014). A Correlational study on transformational leadership and resilience in higher education leadership. Unpublished doctoral dissertation, University of Idaho.
- YALIM, D. (2007). *Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin uyumu: Psikolojik sağlamlık, başa çıkma, iyimserlik ve cinsiyetin rolü.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- YILMAZ-IRMAK, T. (2008). Çocuk istismarı ve ihmalinin yaygınlığı ve dayanıklılıkla ilişkili faktörler. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.